29

Ramazan Günlüğü

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1447/2026

Tanıtım Şeması

Ayet

"İşte onlara, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır."

(Furkân suresi, 75. ayet.)

Hadis

"Her kim ramazan orucunu tutar, sonra buna şevval ayında altı gün daha eklerse bütün yıl oruç tutmuş gibi olur."

(Müslim, Sıyâm, 204.)

Ramazan Sözlüğü

Ramazan Bayramı:

Bayramlar dinî ve millî bakımdan önemli olan ve toplumca kutlanan günlerdir. Dinimizde Ramazan ve Kurban Bayramı olmak üzere iki bayramımız vardır. Yüce Allah bu bayramları Müslümanlara hediye olarak lütfetmiştir. Bayramlar, ümmet olma bilincinin idrak edildiği, sevinçlerin paylaşıldığı, mutlulukların çoğaldığı günlerdir.

Ramazan'ın bitişiyle birlikte şevval ayının 1, 2 ve 3. günlerinde Ramazan Bayramı'nı kutlarız. Bayram sabahı camilerde bir araya gelip bayram namazı kılar, bayramlaşırız. Yüce Allah'a kul olmanın, oruç ibadetini yerine getirmenin şükrünü yaşarız. Akrabalarımızı ziyaret eder, birbirimize ikramda bulunur, hediyeleşir ve böylece bayram sevincini hep birlikte yaşarız.

Mukabele
29. Cüz

Dua

Mukaddes Kur'an'la bize doğru yolu gösteren Yüce Rabb'im! Bir ay boyunca senin rızan için oruç tuttuk. Ey âlemlerin Rabb'i! Ramazan sona ererken yine senin merhametine sığınıyorum. Bayramı bize mübarek kıl. Bizi hayırlı amellerle birlikte bir sonraki ramazana kavuştur.

Mani

Görülür sevgi seli
Kokar bahçenin gülü
Bayram günü gelince
Öpülür büyük eli.

Şehirler ve Mekânlar

Mardin Ulucami

Mardin Ulucami, Anadolu'da bulunan en eski camilerden biridir. Camide, Selçuklu ve Artuklu dönemlerine ait çok sayıda kitabe vardır. Cami, Artuklu mimarisinin en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilir. Dikdörtgen bir avluya sahiptir. Mardin Eski Kent bölgesinin merkezinde yer almaktadır. İki minareli olarak inşa edilmesine rağmen günümüzde tek minaresi ayaktadır. Mardin Ulucami, birçoğu Osmanlı Dönemi'nde olmak üzere bazı değişiklikler geçirerek günümüze sağlam bir vaziyette ulaşmıştır. Hâlen ibadet ve ziyarete açıktır.

Esma-i Hüsna

El-Mucîb

"Dualara icabet eden, ihtiyaçları ve sıkıntıları gideren."
Duan varsa kalbinde
Durma yönel Rabbine
Kabul eder duayı
O el-Mücîb ismiyle

Mustafa YILMAZ

1447/2026
Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

Giyim Kuşam Adabı

- Ev içi kıyafetlerini dışarıda giymemeliyiz.
- Marka kıyafet alma takıntısıyla israf yapmamalıyız.
- Bulunduğumuz ortama uygun ve temiz kıyafetler giymeliyiz.
- Dikkat çekecek kadar abartılı kıyafetler giymemeye özen göstermeliyiz.

Sahabe Hayatları

Hz. Zeyd b. Harise

Aslen Yemenli olan Zeyd b. Harise, küçük yaşında köle olarak Mekke'ye getirildi. Hz. Peygamber onu yanına alarak evlat edindi. Daha sonra ailesi Hz. Zeyd'i buldu. Hz. Peygamber, kendisine ailesiyle birlikte evine dönebileceğini söyledi. Ancak o, Allah Resulü'nün yanında kalmayı tercih etti.

Hz. Peygamber'in yanından hiç ayrılmayan Hz. Zeyd, ilk Müslümanlardan oldu. Hz. Peygamber, İslam'ı tebliğ etmek için Taif'e gittiğinde yanında Hz. Zeyd de vardı. Taifliler, Resulullah'ı dinlemeyip onu şehirden çıkarmak için taşladıklarında Hz. Zeyd, kendi vücudunu ona siper etti ve yaralandı.

İslam'ın ilk yıllarında Hz. Peygamber tarafından Mekke'de Hz. Hamza ile kardeş ilan edilen Hz. Zeyd, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen tek sahabidir.

Zeyd b. Harise; Bedir, Uhud, Hendek savaşlarına, Hudeybiye Seferi'ne ve Hayber'in Fethi'ne katıldı. Hendek Savaşı'nda sancaktarlık yaptı.

Mute Savaşı'nda, Hz. Peygamber'in sırasıyla komutan tayin ettiği üç sahabiden biridir. Hz. Zeyd, 629 yılında yapılan bu savaşta kahramanca savaşarak şehit olmuştur.

Bir Nasihat

Adaletli ol. Ayrımcılık yapma.

Günün Sorusu

Ramazan Bayramı namazı hakkında bilgi veriniz.

Ramazan Bayramı namazı, güneşin doğuşundan yaklaşık elli dakika sonra, iki rekât olarak camide ve cemaatle kılınan vacip bir namazdır.

Bilmece

Ödül bu hak edene
Nefsine dur diyene
Sınav uzun sürdü de
Ödül sığdı üç güne

Ramazan Bayramı

Sure

Târık Suresi

Mekke Dönemi'nde inmiştir ve 17 ayettir. Adını ilk ayette geçen, "parlak yıldız" anlamındaki et-târık kelimesinden alır. Göğe ve karanlıkları delip ortalığı aydınlatan yıldıza yeminle başlayan surede Yüce Allah'ın insanları öldükten sonra diriltmeye kadir olduğu bildirilir. Çeşitli meteorolojik olaylara sahne olan gök ile yere yemin edilerek Kur'an'ın ilahî bir beyan olduğu, dolayısıyla haber verdiği hususların mutlaka gerçekleşeceği vurgulanır.
Sure; Mekke müşriklerinin Müslümanlara eziyet etmeye başladıkları, bazı Müslümanların Habeşistan'a hicret etmeye mecbur kaldıkları bir dönemde nazil olmuştur. Aslında müşrikler, evreni yaratan ve yöneten yüce varlığın Allah olduğunu kabul ediyor fakat ahirette O'nun huzurunda hesap vereceklerine inanmıyorlardı. Târık suresi, kısa ve etkili ifadelerle hesap gününü vurgular ve her insanın ölümüyle kendisi için başlayacak olan bu ikinci hayatı, ahireti, hatırlatır.

Şiir

Elveda

Yine firkat nârına yandı cihân
Hasretâ gitti mübârek ramazân
Nûruyla bulmuştu âlem yeni cân
Firkatâ gitti mübârek ramazân

İndi Kur'ân sende ey nûru güzel
Leyle-i Kadrinde ey kadri güzel
Gitti ey tehlîl ü tekbîri güzel
Elvedâ gitti mübârek ramazân

Niyâzî Mısrî

Ramazan Güzellemeleri

"Elvedâ!" deme zamanı geldi çattı. Dün son teravihler de eda edildi. Bugün, son oruç günü, arefe... Yarın bayram... Bir dosttu gelen... Geldi, dokundu gönlümüze, aklımıza ve duygularımıza. Şimdi o dokunuşla bizi baş başa bırakıp gidiyor.

Bilal Kemikli

(Ramazan Güzellemeleri, Sufi Kitap Yayınları, İstanbul, 2021, s. 74.)

Osmanlıda Ramazan

Zimem Defteri

Günümüzde bakkallarda veresiye defteri olarak isimlendirilen defterlere Osmanlı Dönemi'nde zimem defteri denirdi. Maddi durumu iyi olan Müslümanlar, ramazan ayında esnaf ve bakkallara gider, onların tuttuğu bu defterlerin sayfalarında yazan borçların ya tamamını ya da bir kısmını ödeyerek bir nevi bu defterleri satın alırlardı. Borcu kapatan ve borcu kapanan kişilerin birbirinden haberdar olmadığı bu uygulama sayesinde, muhtaç kimselere gönülleri kırılmadan en güzel şekilde yardım edilirdi.

Bayram

Ve bayram. Bugün, dünya yüzündeki bütün Müslümanlar, şehirler içinde bizzat, şehirler ve ülkeler arasında da bütün ulaştırma vasıtalarıyla birbirlerine uğrayarak, geçirilen bir aylık orucun üstün insana mahsus nimetlerini kutlayacaklar. Bir Müslüman'ın eli öbür Müslüman'ın eline, onun eli de bir başka Müslüman'ın eline, böylece bütün Müslüman eller birbirine kenetlenecek, horasanla kaynaşmışçasına kaynaşacaklar ve bütün Müslüman dünya, kopmaz, yıkılmaz bir bina kuracak. Evlerden evlere barış taşınacak, muştu götürülecek, yüzleri Kur'an neşesi saracak. Her Müslüman, Kur'an'dan bir ayet gibi kalbini öbür Müslümanlara götürecek. İşte bu eşsiz bayram yalnız bizimdir.

(...)

Bakıyorsunuz, sabahleyin ufkun doğu kesimi kızarırken bütün Müslümanlar camileri doldurmuş, güneşin doğuşunu bekliyorlar. Sonra güneş bir mızrak gibi çıkıyor ve zamanın kalbine bayram nişanını, işaretliyor. Toplar atılıyor ve namaz sarıyor vücutları ve ruhları.

Ve imam müminlerin arasında yükseliyor, bir tarafında sanki cennet, öbür tarafında adeta cehennem, hutbesini bütün insanlığa okuyor.

Bu hutbe, İslam'a bir çağrıdır. Çelik ve beton arasında boğulan insana bir hürriyet çağrısıdır bu hutbe.

Hürriyetin ancak kurtuluş içinde bir anlam ifade edeceğini ilân eden evrensel bir bildiridir bu hutbe.

Vücuda olan tutsaklıktan, zamana olan tutsaklıktan, maddî manevi putlar korosuna olan tutsaklıktan kurtuluşa açılan bir çağrı kapısıdır bu hutbe.

Kur'an'dan bir yaprak, havada bir sancak gibi sallanır, işte size bayram hutbesi.

Bayram namazından sonra toplumdan alınan güçle yüklü olarak evlere dönülür. Evlerde bekleyen çileli ömrün hayat arkadaşı ve evlerin bin renkli çiçekleri çocuklar. İşte bu gün bir tatlı söz işitmek için hayatın bütün ağırlığını paylaşmayı göze alan çileli eşler ve anneler ve evlerin canlı bayramları çocuklar.

Ve evlerden evlere bir barış armağanı, bir muştu haberi gibi gönderilen çocuklar.

(...)

Evlerden evlere taşınan armağanlar. Evleri doldurup taşıran armağanlar.

Topraktan yükselen bir mehtap, bayram akşamları.

İşte o ulu geçmişten elimizde bir bu bayramlar kaldı. Onlara sıkı sarılalım da hiç olmazsa bu son peygamber armağanını olsun elden kaçırmıyalım.

Bu şuur içinde kutlu olsun bayramlarınız Müslümanlar!

Sezai Karakoç

(Samanyolunda Ziyafet Oruç Yazıları, Diriliş Yayınları, 20. baskı, İstanbul, 2022, s. 69-71.)